

DEL 1

AVFALLSPLAN

Antagen i Kommunfullmäktige i Mariestads kommun 2014-12-15

Antagen i Kommunfullmäktige i Gullspångs kommun 2015-01-26

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Avfallsplanen är ett levande dokument som ingår i kommunens verksamhetsplanering. Denna avfallsplan lägger fast en vision för år 2027 och vilka mål som ska vara uppfyllda år 2018. För varje mål finns en strategi för att nå målet och utförda aktiviteter ska årligen redovisas för Avfallsnämnden. Inför 2018 presenteras en mer utförlig utvärdering av avfallsplanen.

Arbetet med avfallsplanen har till stora delar skett i samverkan med kommunerna i östra Värmland; Karlskoga, Storfors, Filipstad, Degerfors och Kristinehamn. Gruppen har gemensamt strukturerat upp arbetet för avfallsplanen, tagit fram en symbol för avfallshanteringen i östra Värmland och genomfört enkäter och samråd enligt en gemensam mall.

Det finns mycket att vinna både ekonomiskt och kompetensmässigt med att ta fram en avfallsplan i samverkan med andra kommuner

Renhållningsordningen för Mariestad och Gullspång har även samordnats så långt det är möjligt med Töreboda då det finns en gemensam organisation för de tre kommunernas myndighetsfrågor inom avfallsområdet. Samverkan mellan kommunerna nu och i framtiden är en förutsättning för att nå visionen.

1.2 Avfallsplanens syfte och mål

Syftet med avfallsplanen är att klargöra vilka nuvarande förhållanden som gäller för avfall och avfallshantering i Mariestads och Gullspångs kommuner och föreslå framtida mål och aktiviteter för att medverka till att de nationella och regionala miljömålen inom avfallsområdet uppfylls.

1.3 Avgränsningar och utgångspunkter

Avfallshanteringen styrs av ramdirektivet om avfall (2008/98/EG artikel 45), miljöbalkens (1998:808) 15 kapitel samt avfallsförordningen (2001:1063). Utöver dessa finns förordningar och föreskrifter som reglerar avfallsfrågor mer detaljerat.

Avfallsplanen har upprättas med utgångspunkt från gällande lagstiftning inklusive Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om innehållet i en kommunal avfallsplan (NFS 2006:6).

Målen har utformats i samarbete med kommunerna i östra Värmland med hänsyn till lokala förutsättningar i Mariestads och Gullspångs kommuner.

1.4 Metod

En behovsbedömning har genomförts under avfallsplaneringsprocessen där det konstaterades att förslaget till ny avfallsplan ska miljöbedömas men att det inte behöver upprättas en mer utförlig miljökonsekvensbedömning. Miljöbedömningen redovisas i bilaga 4.

En viktig del i avfallsplanering är att samråda med berörda aktörer för att fånga upp önskemål och synpunkter. I Gammalkroppa i Filipstad genomfördes en träff med politiker och tjänstemän

Renhållningsordning för Mariestad och Gullspångs kommuner 2014

från de berörda kommunerna för att diskutera fram prioriterade mål och förslag till åtgärder för den nya avfallsplanen. Därefter har mål och åtgärder presenterats för kommunala företrädare, företag och föreningar i Mariestad och Gullspång, där de fick möjlighet att framföra vad de tycker är bra och mindre bra med avfallshanteringen i kommunerna. Det lagstadgade samrådet som enligt miljöbalken krävs med myndigheter, kommuner och allmänheten äger rum under avfallsplanens utställningsperiod.

1.4.1 Revidering år 2014

Revidering av avfallsplanen ska ske med 4 års mellanrum. Tjänstemän från de berörda kommunerna har tillsammans utarbetat nya målområden för perioden 2014 -2018. De lokala målen är därefter framtagna i de egna kommunerna tillsammans med övriga förvaltningar för att skapa förutsättningar att nå målen. Planen är också reviderad med nya faktauppgifter för avfallsstatistik, invånarantal och förändringar i anläggningar så som återvinningsstationer samt ny lydelse för de nationella miljömålen.

Till revideringen hör också en uppföljning av målen i tidigare avfallsplan.

2 Förutsättningar

Ansvar för avfallet delas mellan olika aktörer i samhället till följd av reglerande lagstiftning.

Konsumenten ansvarar för	att sortera och hantera sitt avfall enligt gällande lagar och föreskrifter
Fastighetsägarna ansvarar för	att informera den eller de som bor i eller är verksam i fastigheten om gällande regler för avfallshanteringen att tillhanda utrymmen och ge en förutsättning för avfallshantering
Industrier och andra verksamheter ansvarar för	ett riktigt omhändertagande av det avfall som uppkommer i den egna verksamheten vid till exempel tillverkning och försäljning
Producenterna ansvarar för	att samla in, forsla bort och återvinna produkter som omfattas av förordningar om producentansvar
Avfallsavdelningen för Mariestads och Gullspångs kommuner ansvarar för	att fastställa och arbeta enligt en renhållningsordning med föreskrifter och avfallsplan att fastställa och besluta om renhållningstaxan att samla in hushållsavfall och se till att det slutligen omhändertas att hushållens farliga avfall mottages och transporteras till en godkänd behandlingsanläggning att informera om insamling av hushållsavfall, inklusive avfall som omfattas av producentansvar att planera i avfallsfrågor

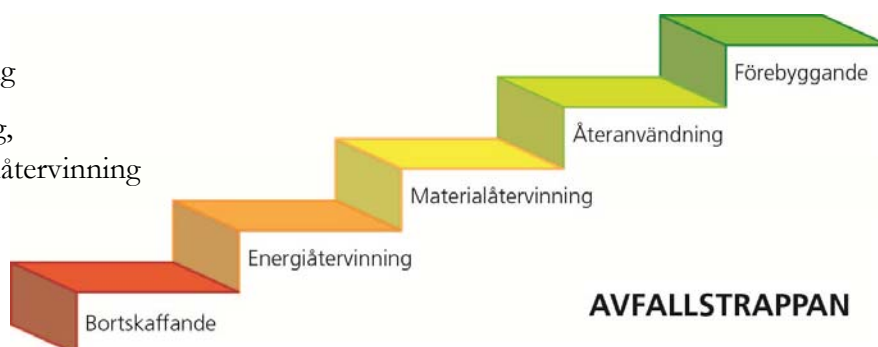
Tillsynsmyndigheterna ansvarar för	att besluta om renhållningsdispenser enligt renhållningsföreskrifterna
	att utföra, pröva och utöva tillsyn av verksamheter utifrån Miljöbalken
	att pröva dispenser från förbudet att deponera brännbart och organiskt avfall

2.1 Ramdirektivet om avfall

Europaparlamentet och rådet beslutade under hösten 2008 om ett nytt ramdirektiv om avfall (2008/96/EG). Direktivet ersätter tre gamla direktiv; ramdirektivet (2006/12/EG) om avfall, direktiv (91/689/EEG) om farligt avfall och direktiv (75/439) om spillolja. Reglerna ska finnas i svensk lagstiftning från december 2010.

I det nya ramdirektivet lyfter man fram avfallshierarkin (även kallad avfallstrappan) som prioriteringsordning för lagstiftning och politik på avfallsområdet, syftet är att klargöra vilken hanteringsmetod som är mest önskvärd. I första hand ska det strävas efter att förhindra att avfall uppstår genom förbättrad produktionsmetod och förändrade konsumtionsmönster, deponering ska vara den sista lösningen.

1. Förebyggande
2. Återanvändning
3. Materialåtervinning
4. Annan återvinning, till exempel energiåtervinning
5. Bortskaffande

2.2 Allmänna hänsynsregler i miljöbalken

Miljöbalkens hänsynsregler gäller alla, så som företagare, privatperson och kommun. De allmänna hänsynsreglerna är:

1 § Bevisbörderegeln

Verksamhetsutövaren har, exempelvis vid tillståndsprövning och vid tillsyn, bevisbördan för att hänsynsreglerna tillämpas.

2 § Kunskapskravet

Verksamhetsutövaren ska skaffa sig den kunskap som behövs för att skydda människors hälsa och miljön mot skada eller olägenhet.

3 § Skyddsåtgärder/försiktighetsmått

Verksamhetsutövaren ska utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka skada eller olägenhet för människors hälsa och miljön. Redan **risk** för negativ påverkan innebär en skyldighet att vidta skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått. För yrkesmässig verksamhet gäller principen om bästa möjliga teknik.

4 § Lokaliseringsregeln

Regeln ställer krav på hänsyn till människors hälsa och miljön vid val av plats för verksamheten.

5 § Hushållning och kretslopp

Verksamhetsutövaren ska hushålla med råvaror och energi och utnyttja möjligheter till återanvändning och återvinning.

6 § Produktvalsregeln

Verksamhetsutövaren ska undvika att välja sådana kemiska produkter eller biotekniska organismer som kan befaras medföra hälso- eller miljörisker om de kan ersättas med produkter eller organismer som kan antas vara mindre farliga. Motsvarande krav gäller för varor som innehåller eller har behandlats med en kemisk produkt eller bioteknisk organism.

Kraven enligt 1§ till 6§ gäller i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla dem. Vid den bedömningen ska det göras en avvägning mellan nyttan och kostnaderna.

2.3 Producentansvar

Producenter ska samla in och återvinna sina produkter när dessa blir avfall. Syftet är att minska mängden avfall, öka återvinningen och uppnå en mer miljöanpassad produktutveckling. Även gemensamma EU-regler ställer krav på producentansvar, till exempel förbud mot att använda farliga ämnen i produkter. Producentansvaret har minskat den totala mängden förpackningar. Från 2005 ska producenterna löpande redovisa till Naturvårdsverket hur de uppfyller lagstiftningen.

2.4 Miljömål

2.4.1 Nationella miljömål

Det svenska miljömålssystemet, som riksdagen har beslutat om innehåller:

- **Ett generationsmål** som anger inriktningen för en samhällsomställning som behöver ske inom en generation för att nå miljö kvalitetsmålen.
- **Miljö kvalitetsmål**, med preciseringar som anger det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till.
- **Etappmål** som anger steg på vägen till generationsmålet och miljö kvalitetsmålen.

Tre av de sexton nationella miljö kvalitetsmål som avfallsplanen har starkast koppling till är ”Begränsad klimatpåverkan”, ”Giftfri miljö” och ”God bebyggd miljö” och dessa beskrivs därför nedan tillsammans med preciseringarna för respektive miljömål.

Begränsad klimatpåverkan

Halten av växthusgaser i atmosfären ska i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig. Målet ska uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras. Sverige har tillsammans med andra länder ett ansvar för att det globala målet kan uppnås.

Temperatur

Den globala ökningen av medeltemperaturen begränsas till högst 2 grader Celsius jämfört med den förindustriella nivån. Sverige ska verka internationellt för att det globala arbetet inriktas mot detta mål.

Koncentration

Sveriges klimatpolitik utformas så att den bidrar till att koncentrationen av växthusgaser i atmosfären på lång sikt stabiliseras på nivån högst 400 miljondelar koldioxidekvivalenter (ppmv koldioxidekvivalenter).

Giftfri miljö

Förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället ska inte hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar. Halterna av naturligt förekommande ämnen är nära bakgrundsnivåerna.

Den sammanlagda exponeringen för kemiska ämnen

Den sammanlagda exponeringen för kemiska ämnen via alla exponeringsvägar inte är skadlig för människor eller den biologiska mångfalden.

Användningen av särskilt farliga ämnen

Användningen av särskilt farliga ämnen har så långt som möjligt upphört.

Oavsiktligt bildade ämnen med farliga egenskaper

Spridningen av oavsiktligt bildade ämnen med farliga egenskaper är mycket liten och uppgifter om bildning, källor, utsläpp samt spridning av de mest betydande av dessa ämnen och deras nedbrytningsprodukter är tillgängliga.

Förorenade områden

Förorenade områden är åtgärdade i så stor utsträckning att de inte utgör något hot mot människors hälsa eller miljön.

Kunskap om kemiska ämnens miljö- och hälsoegenskaper

Kunskap om kemiska ämnens miljö- och hälsoegenskaper är tillgänglig och tillräcklig för riskbedömning.

Information om farliga ämnen i material och produkter

Information om miljö- och hälsofarliga ämnen i material, kemiska produkter och varor är tillgänglig.

God bebyggd miljö

Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.

Hållbar bebyggelsestruktur

En långsiktigt hållbar bebyggelsestruktur har utvecklats både vid nylokalisering av byggnader, anläggningar och verksamheter och vid användning, förvaltning och omvandling av befintlig bebyggelse samtidigt som byggnader är hållbart utformade.

Hållbar samhällsplanering

Städer och tätorter samt sambandet mellan tätorter och landsbygd är planerade utifrån ett sammanhållet och hållbart perspektiv på sociala, ekonomiska samt miljö- och hälsorelaterade frågor.

Infrastruktur

Infrastruktur för energisystem, transporter, avfallshantering och vatten- och avloppsförsörjning är integrerade i stadsplaneringen och i övrig fysisk planering samt att lokalisering och utformning av infrastrukturen är anpassad till människors behov, för att minska resurs och energianvändning samt klimatpåverkan, samtidigt som hänsyn är tagen till natur- och kulturmiljö, estetik, hälsa och säkerhet.

Kollektivtrafik, gång och cykel

Kollektivtrafiksystem är miljöanpassade, energieffektiva och tillgängliga och det finns attraktiva, säkra och effektiva gång- och cykelvägar.

Natur- och grönområden

Det finns natur- och grönområden och grönstråk i närhet till bebyggelsen med god kvalitet och tillgänglighet.

Kulturvärden i bebyggd miljö

Det kulturella, historiska och arkitektoniska arvet i form av värdefulla byggnader och bebyggelsemiljöer samt platser och landskap bevaras, används och utvecklas.

God vardagsmiljö

Den bebyggda miljön utgår från och stöder människans behov, ger skönhetsupplevelser och trevnad samt har ett varierat utbud av bostäder, arbetsplatser, service och kultur.

Hälsa och säkerhet

Människor utsätts inte för skadliga luftföroreningar, kemiska ämnen, ljudnivåer och radonhalter eller andra oacceptabla hälso- eller säkerhetsrisker.

Hushållning med energi och naturresurser

Användningen av energi, mark, vatten och andra naturresurser sker på ett effektivt, resursbesparande och miljöanpassat sätt för att på sikt minska och att främst förnybara energikällor används.

Hållbar avfallshantering

Avfallshanteringen är effektiv för samhället, enkel att använda för konsumenterna och att avfallet förebyggs samtidigt som resurserna i det avfall som uppstår tas till vara i så hög grad som möjligt samt att avfallens påverkan på och risker för hälsa och miljö minimeras.

De etappmål som avfallsplanen har koppling till är etappmål kring ökad resurshushållning inom avfallsområdet samt etappmål om giftfria och resurseffektiva kretslopp. De etappmålen beskrivs därför nedan.

Ökad resurshushållning i livsmedelskedjan

Insatser ska vidtas så att senast år 2018 sorteras minst 50 procent av matavfallet från hushåll, storkök, butiker och restauranger ut och behandlas biologiskt så att växtnäring tas tillvara, och minst 40 procent av matavfallet behandlas så att även energi tas tillvara.

Ökad resurshushållning i byggsektorn

Insatser ska vidtas så att förberedandet för återanvändning, materialåtervinning och annat materialutnyttjande av icke-farligt byggnads- och rivningsavfall är minst 70 viktprocent senast år 2020.

Giftfria och resurseffektiva kretslopp

Användningen av återvunna material ska vara säker ur hälso- och miljösynpunkt genom att återcirkulation av farliga ämnen så långt som möjligt undviks, samtidigt som resurseffektiva kretslopp eftersträvas. Detta uppnås genom en samlad åtgärdsstrategi inom EU, vilken senast 2018 resulterat i bland annat följande insatser:

- EU:s regelverk för avfall, kemikalier och varor är i huvudsak kompletterade och samordnade så att de styr mot giftfria och resurseffektiva kretslopp.
- Principen om höga och likvärdiga krav på innehållet av farliga ämnen i nyproducerade och återvunna material är fastslagen genom beslut där så är lämpligt.

2.4.2 Vattenvårdsplan

Vänerns vattenvårdsförbund har med anledning av EU:s ramdirektiv för vatten (200/60/EG) tagit fram en vattenvårdsplan med mål och prioriterade åtgärder för att Vänern ska uppnå god ekologisk status. De prioriterade åtgärder som berör avfallshantering är:

- Byt ut miljöfarliga produkter, kemikalier och bekämpningsmedel.
- Kartlägg och sanera förorenade områden i tillrinningsområdet.

2.5 Kommunala policy- och styrdokument

Mariestads och Gullspångs kommuner har upprättat flertalet policydokument, i avfallsplanen anses dessa extra viktiga:

Mariestad

Informations- och kommunikationspolicy, 2006

Riktlinjer för upphandling och inköp, 2014

Gullspång

Informations- och kommunikationspolicy, 2003

Upphandlings- och inköbspolicy, 2001

3 Styrmedel

De viktigaste styrmedlen för kommunen att nå målen i avfallsplanen är renhållningstaxan, de lokala renhållningsföreskrifterna, tillsyn och information. Genom att använda dessa resurser i kombination med information kan arbetet med att uppfylla avfallsplanens mål bli mer effektivt.

Föreskrifterna reglerar hur insamlingen ska ske, bidrar till att arbetsmiljön är god och ger grunden för de olika abonnemangen i taxan. Taxan premierar de som arbetar för att minska avfallsmängden. Tillsynen bidrar till att målen uppfylls utanför det som är kommunens ansvarsområde.

4 Mål och handlingsplaner

Avfallshanteringen är en viktig del i att nå en hållbar utveckling, därför grundar sig avfallsplanens vision 2027 på den hållbara utvecklingens tre dimensioner, den sociala, ekonomiska och ekologiska. Dessa dimensioner ska genomsyra alla strategier och aktiviteter som föreslås för att nå visionen.

Grundförutsättningen för att avfallsplanen ska få genomslagskraft bygger på ett fortsatt samarbete med kommunerna i närområdet. Nedan följer visionen för Mariestad och Gullspångs kommuner samt de mål som ska leda till att uppnå visionen.

4.1 Vision 2027

Den sociala dimensionen

Människan står i centrum för all avfallshantering!

Avfallshanteringen ska utgå från människans behov och vara anpassad både till den som lämnar och den som hämtar avfall.

Den ekonomiska dimensionen

Hela avfallshanteringen är en effektiv process där nya råvaror skapas!

Det insamlade avfallet transporteras till moderna och energieffektiva behandlingsanläggningar och varje avfallsfraktion hanteras utifrån sin egenskap för att undvika slöseri med energi.

Den ekologiska dimensionen

Vår största bedrift är att vi lyckas avgifta kretsloppet!

Genom att satsa på kunskapsspridning och enkla insamlingssystem hamnar allt farligt avfall i ett separat kretslopp. Dessutom har mängden farligt avfall som uppkommer minskat kraftigt.

4.2 Mål 2018

4.2.1 MÅL 1; Minska avfallet och nedskräpningen

Förebyggande arbete för att minska de avfallsmängder som ändå uppkommer ska göras. Det har högst prioritet i avfallstrappan.

Övergripande strategier

I kommunens egen organisation arbetar vi med åtgärder kring avfallsminimering och samt med information till våra medarbetare.

I kommunens geografiska område arbetar vi med information till hushåll och verksamheter. Dessutom underlättar vi genom att utveckla/stödja system för avfallsminimering för våra invånare.

Nationella mål och strategier

I Sveriges nationella avfallsplan är återanvändning av produkter och material prioriterade områden. Ett annat prioriterat område i den nationella avfallsplanen är att minska nedskräpningen då skräpiga platser minskar trivseln och upplevs otrygga. Även i kommunen lyfts detta arbete fram.

Naturvårdsverkets nationella avfallsförebyggande program innehåller inriktningsmål för minskning av avfallet inom bland annat mat-, textil-, bygg- och elektronik-områdena och delar av detta har en plats i kommunens mål.

Nationella miljömål

Begränsad klimatpåverkan, Giftfri miljö och God bebyggd miljö med preciseringar samt etappmål om resurshushållning samt giftfria och resurseffektiva kretslopp.

Renhållningsordning för Mariestad och
Gullspångs kommuner 2014

	Strategi	Aktivitet	Mätning	Ansvarig och berörd
1:1	Åtgärder för att öka återanvändningen har gjorts från 2015 till 2018 såväl inom kommunal verksamhet som inom kommunens geografiska område.	En kommunikationsplan upprättas för avfallsavdelningens arbete med information kring återanvändning.	Antalet informationsinsatser gjorda för att öka återanvändningen.	<i>Ansvarig:</i> Avfallsavdelningen <i>Berörd:</i> Kommunen och kommunala bolag, kommunens invånare och verksamheter
1:2	Den totala mängden hushållsavfall per person har inte ökat från 2013 till 2018.	Information om avfallsminimering och återvinning ingår i avfallsavdelningens kommunikationsplan för information.	Mängden hushållsavfall 2013 jämfört med 2018, uppgifter från Avfall Web.	<i>Ansvarig:</i> Avfallsavdelningen <i>Berörd:</i> Kommunens invånare och verksamheter
1:3	Nedskräpningen har minskat i såväl urban miljö som i naturen från 2014 till 2018.	Ändamålsenliga system för insamling ska finnas på allmänna platser.	Antal nedskräpningsärenden som registrerats hos Miljö- och byggnadsförvaltningen.	<i>Ansvarig:</i> Gatuavdelningen, Miljö- och byggnadsförvaltningen <i>Berörd:</i> Allmänheten
1:4	År 2018 har möjligheter till källsortering på allmänna platser i centrala delar av tätorterna införts.	Olika kärl för källsortering på allmänna köps in och introduceras med början i centrum.	Antalet monterade papperskorgar och pantrör.	<i>Ansvarig:</i> Mark och exploateringsavdelningen, Gatuavdelningen <i>Berörd:</i> Allmänheten
1:5	Kommunen har en taxekonstruktion som stimulerar till långsiktigt hållbara lösningar och styr mot bättre utsortering.	Förändringar i taxan görs utifrån kundbeteenden, lagändringar och nationella miljömål.	Delta i enkäten Kritik-på-teknik där frågor om kundnöjdhet ingår.	<i>Ansvarig:</i> Avfallsavdelningen <i>Berörd:</i> Kommunens invånare och verksamheter
1:6	År 2018 har alla kommunens medarbetare och elever utbildning i avfallshantering. År 2018 följer alla kommunens medarbetare de rutiner som finns kring avfallshantering. År 2018 har matavfallet i kommunens verksamheter minskat med 10 % sedan 2015.	Skola och förskola arbetar aktivt med avfallshantering. En miljöutbildning för alla medarbetare tas fram och där ingår information om avfallshantering. Projekt kring matavfallsminimering startas.	Redovisning av vilka aktiviteter som gjorts i skolorna och för kommunens personal. Årlig mätning av mängden matavfall mellan 2015 och 2018.	<i>Ansvarig:</i> Kostavdelningen, Barn- och utbildning, Social verksamhet, Avfallsavdelningen <i>Berörd:</i> Elever, personal och brukare
1:7	År 2018 arbetar alla förskolor regelbundet med information om avfall och VA-verksamhet.	VA och avfallsavdelningarna i samarbete arbetar med informationsmaterial och studiebesök för skolorna.	Redovisning av de studiebesök som gjorts under åren 2015-2018.	<i>Ansvarig:</i> Avfallsavdelningen, VA-avdelningen, Barn- och utbildning <i>Berörd:</i> Elever, personal
1:8	År 2018 har alla kommunala lokaler system för fullständig källsortering.	Fortsatt arbete med kommunens avfallsinventering från år 2013.	Mätning av antalet abonnemang för förpackningar och tidningar.	<i>Ansvarig:</i> Avfallsavdelningen, Fastighetsavdelningen <i>Berörd:</i> Kommunala verksamheter

4.2.2 MÅL 2; Avgifta kretsloppet

Farliga ämnen ska bort ur kretsloppet genom att källsorteras på rätt sätt.

Att få bort farliga ämnen ur kretsloppet är en viktig del i avfallshanteringen. Att källsortera detta och sedan lätt kunna lämna materialet på rätt sätt är viktigt då farligt avfall är mycket svårt att skilja ut senare i hanteringskedjan.

Övergripande strategier

I den kommunala verksamheten är vi föredöme genom att våra medarbetare har rätt verktyg och information på sin arbetsplats.

I kommunens geografiska område arbetar vi med information till hushåll och verksamheter. Dessutom underlättar vi genom att utveckla avfallshanteringsystemen för farligt avfall för våra invånare.

Nationella mål och strategier

Av Sveriges nationella avfallsplan 2012-2017 framgår ett mål för giftfri miljö där hanteringen av farligt avfall är en viktig del och innebär bland annat att förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i samhället inte ska hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Kommunens mål ansluter till denna strävan.

Nationella miljömål

God bebyggd miljö med hållbar avfallshantering och etappmål för giffria och resurseffektiva kretslopp.

	Strategi	Aktivitet	Mätning	Ansvarig och berörd
2:1	År 2016 hanteras farligt avfall från kommunala verksamheter och bolag på ett föredömligt sätt.	Fortsatt information och hjälp till verksamheterna för en bättre hantering av farligt avfall.	Ingår i Miljöförvaltningens tillsynskontroller.	<i>Ansvarig:</i> Avfallsavdelningen, Miljö- och byggnadsförvaltningen <i>Berörd:</i> Kommunala verksamheter och bolag
2:2	År 2016 finns en aktiv informationsstrategi till kommunens hushåll för ökad kunskap om vad som är farligt avfall och var det ska lämnas.	Farligt avfall utgör den första delen i avfallsavdelningens kommunikationsplan för arbete med information. Se mål 1:1.	Hur många utskick, annonser och arrangemang som har hållits.	<i>Ansvarig:</i> Avfallsavdelningen <i>Berörd:</i> Kommunens invånare
2:3	År 2018 är slammet från kommunens reningsverk av sådan god kvalitet, avseende innehåll av förorenande ämnen, att det är möjligt att sprida på åkermark enligt gällande kvalitetskrav. <i>(Bakgrund: Kvalitetskraven för spridning på åkermark förväntas att kontinuerligt skärpas i framtiden och används här som en måttstock för att definiera ett lågt belastat slam. Ett lågt belastat slam ökar möjligheterna att nyttiggöra slammets innehåll av växtnäringsämnen till exempel genom spridning på åkermark.)</i>	Att arbeta uppströms, det vill säga att minska föroreningarna redan vid källan. Reningsverken klarar att rena organiskt material, kväve och fosfor. Övriga föroreningar hamnar i recipienten eller i slammet. Det är därför av betydelse att arbeta för att minimera mängden föroreningar i inkommande avloppsvatten till kommunens reningsverk.	Provtagning och analys av avloppsslammet.	<i>Ansvarig:</i> VA-avdelningen <i>Berörd:</i> Miljö- och byggnadsförvaltningen, kunder med kommunalt avlopp

4.2.3 MÅL 3; Utnyttja avfallet som resurs

Förpackningar, matavfall och annat avfall ska nyttjas som materialresurs.

Övergripande strategier

För att kunna utnyttja de resurser som förpackningar, matavfall med mera är, krävs att de har tillräcklig renhet. Detta uppnås genom att invånarna har tillgång till system som gör det enkelt att göra rätt och genom att alla har tillräcklig kunskap.

I den kommunala verksamheten är vi föredöme genom att våra medarbetare har rätt verktyg och information på sin arbetsplats.

I kommunens geografiska område arbetar vi med information och utveckling av avfallshanteringssystemen för våra invånare.

Nationella mål och strategier

I nationella avfallsplanen betonas återvinning av material som ett viktigt steg i avfallstrappan efter förebyggande av avfall och återanvändning.

Nationella miljömål

God bebyggd miljö med hållbar avfallshantering samt etappmål för ökad resurshushållning i livsmedelskedjan och i byggsektorn.

Renhållningsordning för Mariestad och
Gullspångs kommuner 2014

	Strategi	Aktivitet	Mätning	Ansvarig och berörd
3:1	År 2018 sorterar alla kommunens verksamheter och bolag ut matavfall, förpackningar och tidningar samt kontorspapper.	Mål 1:8.	Jämför abonnemangen i Future med antalet verksamheter.	<i>Ansvarig:</i> Avfallsavdelningen, Fastighetsavdelningen <i>Berörd:</i> Kommunala verksamheter och bolag
3:2	När kommunen eller kommunala bolag bygger om eller nytt sorteras allt byggavfall senast 2018.	Ingå i upphandling och efterlevnadskontroll.	Dokumentation från upphandling hur avfallssorteringen skötts ska kunna redovisas.	<i>Ansvarig:</i> Avdelningschefer, Fastighetsavdelningen, kommunala bolag <i>Berörd:</i> Upphandlingsenheten, Fastighetsavdelningen, kommunala bolag
3:3	År 2018 sorterar mer än 75 % av kommunens hushåll och verksamheter ut matavfallet och lämnar det för central behandling.	Beslut om sorteringssystem fattas senast år 2015. God strategi för implementering och information om det nya systemet.	Abonnemangsstatistik i Future.	<i>Ansvarig:</i> Avfallsavdelningen <i>Berörd:</i> Kommunens invånare och verksamheter
3:4	År 2018 har kommunen system för att erbjuda olika former av hushåll och verksamheter fastighetsnära insamling av förpackningar och tidningar.	Beslut om sorteringssystem fattas senast år 2015. God strategi för implementering och information om det nya systemet.	Kan system erbjudas, ja eller nej.	<i>Ansvarig:</i> Avfallsavdelningen <i>Berörd:</i> Kommunens invånare och verksamheter
3:5	År 2018 samlas plast som inte ingår i producentansvaret in som egen fraktion på återvinningscentralerna.	Åvc-verksamheterna förbereds för hantering av fraktionen plast. Information hanteras i avfallsavdelningens kommunikationsplan för information.	Finns plastfraktionen, ja eller nej.	<i>Ansvarig:</i> Avfallsavdelningen <i>Berörd:</i> Kommunens invånare och verksamheter
3:6	År 2018 samlas textilier in som egen fraktion på återvinningscentralerna.	Åvc-verksamheterna förbereds för hantering av fraktionen textil. Information hanteras i avfallsavdelningens kommunikationsplan för information.	Finns textilfraktionen, ja eller nej.	<i>Ansvarig:</i> Avfallsavdelningen <i>Berörd:</i> Kommunens invånare och verksamheter
3:7	År 2016 finns kretsloppsanpassade system för omhändertagande av fekalier och urin.	Mariestads kommun ska medverka till att det finns hygieniseringsanläggningar för utsorterat toalettavloppsvatten.	Dokumentation om det pågående arbetet samt beslut om att anläggningar är igång.	<i>Ansvarig:</i> Kommunstyrelserna <i>Berörd:</i> Kunder med enskilda avloppsanläggningar, Avfallsnämnden, Miljö- och byggnadsnämnden
3:8	Rutin för information i samband med tillsyns- och kontrollarbetet hos Miljö- och byggnadsförvaltningen ska ha införts senast under år 2016.	Förvaltningen ska rutinemässigt informera vid tillsyns- och kontrollbesök om kraven på avfallshantering.	Finns rutinen, ja eller nej.	<i>Ansvarig:</i> Miljö- och byggnadsförvaltningen <i>Berörd:</i> Tillsynspliktiga verksamheter, Avfallsavdelningen

4.2.4 MÅL 4; Planera och samverka för långsiktigt hållbar avfallshantering

Regional och lokal samverkan ska etableras för en långsiktigt hållbar och effektiv avfallshantering.

Övergripande strategier

För en riktig avfallshantering tas avfallsfrågorna upp som en naturlig del i kommunens planprocess samt vid utformning av byggnader, miljöer och placeringar. Förutsättningar skapas för de boende att göra rätt. Det innebär också god framkomlighet, säkerhet och arbetsmiljö för dem som arbetar med avfallshantering.

Genom regional samverkan når vi samordningsvinster från enkla upphandlingar till gemensam formaliserad avfallshantering inom specifika områden.

Nätverken inom avfallsbranschen regionalt och nationellt är viktiga för den lokala utvecklingen och fungerar som viktiga inspirations- och kunskapskällor.

Nationella miljömål

God bebyggd miljö med preciseringar om bebyggelsestruktur, samhällsplanering och avfallshantering.

	Strategi	Aktivitet	Mätning	Ansvarig och berörd
4:1	Vid all ny bebyggelse och större ombyggnationer beaktas avfallshanteringen, inklusive arbetsmiljö-aspekter, redan i den inledande planeringen och även i alla följande steg. Detta är infört till år 2015.	Avfallshantering har en given plats i kommunens upphandling, i allt planarbete och bygglovsärenden.	Dokumentation som styrker att avfallshanteringen har beaktats i upphandlingssteget.	<i>Ansvarig:</i> Kommunens verksamheter och bolag <i>Berörd:</i> Avdelningschefer
4:2	År 2016 har den regionala samverkan utvecklats och lett till samordningsvinster på flera plan.	Aktivt söka samarbetspartners utanför den egna kommunen i frågor om avfallshantering. Aktivt delta i VG-regionens miljö- och energiarbete.	Redovisning av regionala samarbeten.	<i>Ansvarig:</i> Avfallsavdelningen <i>Berörd:</i> Kommunledningar, Sektor samhällsbyggnad
4:3	Samverkan med det lokala näringslivet om vilken avfallshantering kommunen erbjuder och föreskriver.	Informationsarbete.	Dokumentation av genomförda informationsträffar.	<i>Ansvarig:</i> Miljö- och byggnadsförvaltningen, Avfallsavdelningen, Näringslivsutvecklare <i>Berörd:</i> Näringsliv och handel
4:4	Öka medvetenheten och engagemanget för avfallsfrågor hos politiker och personal i kommunens organisation.	Engagera politiker och personal i faktiskt avfallsarbete. Mål 1:6, 2:1.	Dokumentation av genomförda aktiviteter.	<i>Ansvarig:</i> Avfallsavdelningen <i>Berörd:</i> Politiker och personal

4.3 Sammanställning av hur avfallsplanens mål berörs av lagstiftning, nationella mål och kommunala styrdokument

	Ramdirektiv om avfall	De allmänna hänsynsreglerna	God bebyggd miljö	Begränsad miljöpåverkan	Giftrfri miljö	Vänerns vattenvårdsplan	Information- och kommunikations-policy	Inköp- och upphandlings-policy
1:1	X	X		X			X	
1:2	X	X		X			X	
1:3		X	X	X	X		X	
1:4			X	X	X			
1:5				X	X		X	X
1:6	X						X	
1:7		X		X	X		X	
1:8		X	X	X	X			
2:1	X	X	X	X	X		X	X
2:2				X	X		X	
2:3	X	X	X	X	X	X		
3:1	X	X		X	X			
3:2		X	X	X	X			X
3:3	X	X	X	X	X			X
3:4			X	X	X			
3:5			X	X	X			
3:6	X	X	X	X	X			
3:7		X	X	X	X	X		
3:8			X	X	X			
4:1	X	X	X	X	X			X
4:2		X						
4:3			X				X	X
4:4							X	

5 Uppföljning och redovisning

För att följa utvecklingen av de mål och aktiviteter som föreslås i denna plan, redovisar avfallsavdelningen årligen en uppföljning till kommunstyrelsen. Kommunernas gemensamma avfallsavdelning har det operativa ansvaret för uppföljningen av avfallsplanens mål och aktiviteter. Strategier och aktiviteter berör även andra nämnders ansvarsområden, ansvariga ska rapportera utförda aktiviteter enligt respektive kommuns målstyrningsmall. I avsnitt 4.2 finns en sammanställning över aktiviteter och ansvar.

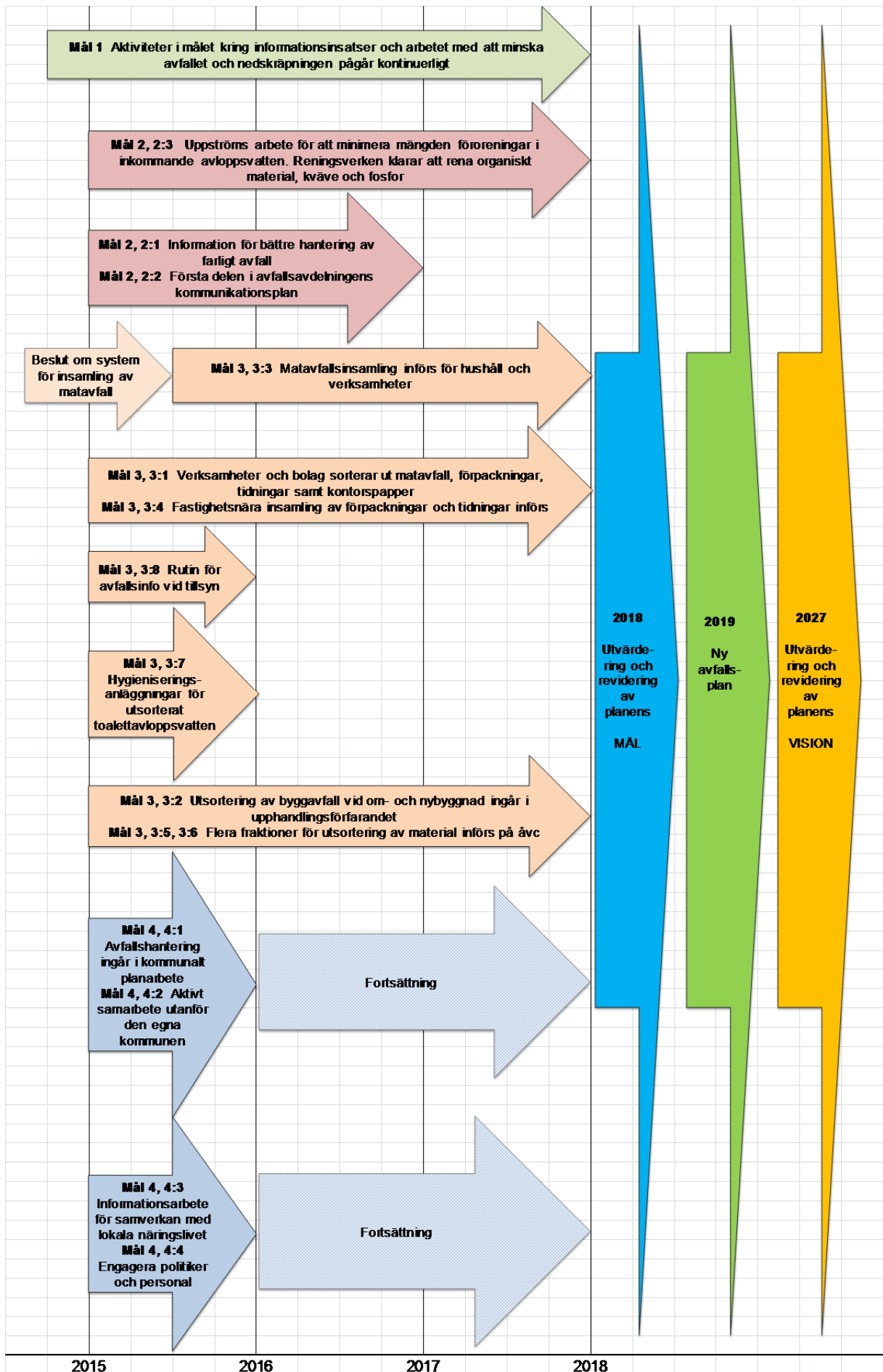
Enkäten som gjordes 2008 visar att vissa är mer benägna att göra rätt om de är en bra förebild för barnen, därför är det viktigt att aktiviteter och resultat blir lättillgängligt för allmänheten, hemsidan är en effektiv informationslänk som uppdateras regelbundet. I bilaga 7 redovisas en informations- och kommunikationsplan över hur planens innehåll och målsättningar ska förmedlas till de berörda.

En ny enkät genomförs under år 2014 för uppföljning av planens tidigare mål och åtgärder. Denna redovisas separat till respektive kommunledning.

5.1 Tidsplan för planerade strategier

Nedan står en preliminär fördelning över planerade strategier fram till år 2018. Det är viktigt att planen har en långsiktig vision som visar vägen för avfallsarbetet i kommunen. Det är även viktigt att det sker regelbunden utvärdering och revidering av målen för att hålla arbetet vid liv och att det hålls aktuellt.

Renhållningsordning för Mariestad och Gullspångs kommuner 2014

6 Utvecklingsmöjligheter och framtidsvisioner

Riket

- Avfall Sveriges statistik från 2008 – 2013
- Hushållsavfall har minskat med 6,0 % till 4 447 880 ton.
 - Materialåtervinning, inklusive biologisk behandling, har ökat från 47,6 % till 48,7 %.
 - Avfallsförbränning med energiutvinning har ökat från 48,5 % till 50,3 %.
 - Deponering har minskat med 76,3 % (från 3,0 % till 0,7 %).

Mariestad och Gullspång

- Avfall Sveriges statistik från 2008 – 2013
- Hushållsavfall sjönk från år 2008 till 2009 med 29 % i Gullspång till 1 336 ton och i Mariestad med drygt 3 % till 5 773 ton, för att sedan vara i stort sett oförändrade till år 2013.
 - Materialåtervinning, inklusive biologisk behandling, har en svagt nedåtgående trend om knappt 5 %.
 - Avfallsförbränning med energiutvinning har ökat med 20 %, grovavfall från hushåll utgör hela ökningen.
 - Deponering har minskat med 70 % i Gullspång och 48 % i Mariestad.

Enligt Naturvårdsverket så har inte styrmedlen deponiskatt, producentansvar, miljöbalkens hänsynsregler tydligt resulterat i att avfallsmängderna minskat, däremot hade förmodligen avfallsmängderna ökat snabbare om åtgärder inte vidtagits.

För att avfallsmängderna ska minska krävs att det förebyggande arbetet ger resultat. Naturvårdsverket har tagit fram en nationell avfallsplan med prioriterade områden för att nå målen och ett nationellt program för avfallsminimering. De prioriterade områdena är:

- Genomföra de regler och använda de styrmedel som beslutats och följa upp att de får avsedd effekt
- Flytta fokus till att minska avfallsets farlighet och mängd
- Öka kunskapen om miljögifter
- Det ska vara enkelt för hushållen att sortera avfall
- Utveckla svenskt deltagande i EU-arbetet inom avfallsområdet

Dessa prioriterade områden visar att det främst är informationsinsatser som behövs för att förändra de konsumtionsmönster som leder till ständigt ökade avfallsmängder. Konsumenter och avfallsproducenter behöver bli mer medvetna om i vilken grad de påverkar avfallsflödet, både till mängd och i farlighet.

Ett flertal åtgärder inom kemikalie- och produktområdet har inneburit att avfallsets farlighet har minskat. Samtidigt har användningen av andra ämnen med något mindre farliga miljöegenskaper eller med delvis okända miljöegenskaper ökat, exempelvis andra typer av bromerade flamskyddsmedel. Kemikalieanvändningen i stort har fortsatt att öka.

Renhållningsordning för Mariestad och
Gullspångs kommuner 2014